

čtení

PŘÍLOHA TEPLICKÝCH & ÚSTECKÝCH INZERÁTŮ

Teplické proměny

STŘED STARÝCH TRNOVAN

Střed starých Trnovan krátce před zbořením v roce 1985. V budově uprostřed, kde dříve sloužily restaurace Kotva a Diana, bývala ve druhé polovině 20. století potravinářská prodejna Lahudek.

Přerod Trnovan z vesnice na průmyslové město začal v sedmdesátých letech devatenáctého století, kdy zde docházelo k založení významných továren a závodů. Postupně tak mizela veškerá původní venkovská atmosféra zdejším zemědělců a Trnovany se začaly stále více podobat městské zástavbě. Svůj nemalý podíl na tomto rozvoji hrála i blízkost městských a lázeňských Teplic, které se navíc stále rozrůstaly a blížily směrem k Trnovanům.

Ještě však na přelomu devatenáctého a dvacátého století se podařilo v Trnovanech na fotografických snímcích zachytit některá dřívější vesnická zákoutí, staré nízké domky, hospodářská stavení, obecní rybník i zemědělské potahy

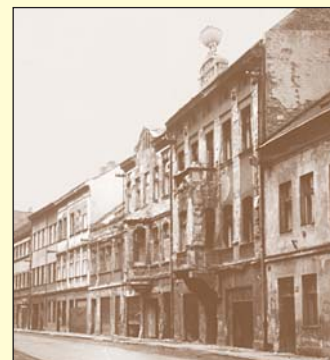
Střed starých Trnovan na přelomu 19. a 20. století v místech, kde se tzv. Hlavní třída větvila na Bohosudovskou a Chlumeckou ulici.

Fotografie z devadesátých let 20. století již zachycuje, že někdejší střed Trnovan, kde se větvily ulice směrem na Ústí nad Labem a Bohosudov, získal zcela jiný ráz.

se zvířaty. Netrvalo však dlouho a po venkovské architektuře nezůstalo ani památky.

Na Nádražní třídě v Teplicích, která se dnes jmenuje Masarykova, plynule navazovala i trnovanská tzv. Hlavní třída, která se uprostřed obce dělila na Bohosudovskou a Chlumeckou ulici. Bohosudovská pokračovala severním směrem a vytvořily ji domy postavené podél dřívější cesty do Sobědruhu. Chlumecká ulice pak vedla rovně severovýchodním směrem na Srbsce a Chlumec. Na frekventovaném místě, kde se obě ulice rozbíhaly, stály dvě restaurace Kotva a Diana. V malém trojúhelníku se tady ještě na konci devatenáctého století nacházela zahrada se stromy. Ta však později ustoupila a vznikla zde rozlehlá křiž-

Pohled do bývalé, zcela zaniklé Bohosudovské ulice, před její likvidací v roce 1985. Ve druhém domě od bývalé prodejny lahudek byl na střeše umístěn ozdobný globus, který podíral anděl.

vatka. Obě restaurace byly sice časem zrušené, ale budovy zde stávaly ještě i dlouho potom. Pamětníci si jistě vzpomenou, že právě tady se po druhé světové válce až do osmdesátých let dvacátého století nacházela známá prodejna s lahůdkami, které se říkalo "trnovanský gastronom". Ke zboření celé této zástavby došlo po roce 1985, aby se tak umožnila výstavba nového trnovanského sídliště. Zanikla tak i jedna z křižovatek v centru Trnovan a změnila se i struktura zdejších komunikací. Z původní zástavby přežila do dnešních dnů pouze jihozápadní fronta domů po pravé straně dnes velice rušné a dopravně přetížené vozovky z Trnovan směrem na Srbsce.

PAVEL KOVÁŘ

Populární osobnost v teplických lázních

ZPĚVÁK LIDOVÝCH PÍSNÍ A FOTBALOVÝ CTITEL STANDA PROCHÁZKA

Zpěvák Standa Procházka, pocházející ze severočeského Mostu, si za dlouhá desetiletí získal nesmrtelnou popularitu, zejména u milovníků dechové a lidové hudby, neboť v tomto hudebním žánru patřil vždy k našim stěžejním interpretům. Často zpíval s předními orchestry a soubory, které znamennitě reprezentovaly českou lidovou hudbu - s orchestrem Jaroslava Maliny, Ferdinanda Petra, Karla Vlacha, ale i s mnoha dalšími, z nichž vynikal především orchestr Karla Valdaufa.

Standa Procházka se objevil též v některých filmech, za války byl angažován v divadle Jára Kohouta, kde si zahrál a zazpíval v lidových operetách a po válce se hojně zúčastňoval estrád a vystoupení po boku známých a slavných osobností. Velkou popularitu přinesla Standovi Procházkovi Čs. televize, kde si zazpíval v mnoha pořadech, zejména pak v tradičním "Sejdeme se na Vlachovce".

Před časem zavítal sedmaosmdesátiletý Standa Procházka do Teplic, když mu byla ze zdravotních důvodů doporučena léčba ve zdejších lázních. Při této příležitosti jsme se za Standou Procházkou, kterého nikdy neopouští jeho příznacný nakažlivý humor, vypravili do lázeňského Sanova, kde si s námi srdečně povídal, zazpíval a též odpovídal na naše dotazy:

Pane Procházkó, pocházíte z nedalekého Mostu, takže lázeňské Teplice zřejmě dobře znáte?

"Pamatuji si, že už i moje maminka si jezdila kdysi dávno do teplických lázní léčit revma. Jinak jsem v Teplicích často účinkoval, např. v kavárně Concordia nebo v divadle, kde jsem mival své koncerty s orchestrem Ferdinanda Petra. Každopádně a Teplice moc rád hezky vzpomínám."

Zpěvák Standa Procházka chvíli před svým léčebným pobyt v lázních v Teplicích, vzpomínal si na dobu svého účinkování a tradičně hřítil bodným humorem.

Vaše vystoupení tuším ale neprobíhalo pouze v Teplicích, ale i jinde v okolí?

"Je tomu tak. Dobře si vybavuji, že jeden z pořadů se uskutečnil v Bělíně ještě s Vlastou Burianem, který se právě toho dne dožil svých 67. narozenin. Tak jsme mu tam dali takový velký dort s patričními iniciálami, z čehož měl náš velký komik přímo dětskou radost, až mu kanuly slzičky. Takže ve svém vystoupení dával potom i něco pikantnějšího k potěšení obecnosti navíc."

O vás je známo, že patříte k velkým ctitelům fotbalu, takže jste často jezdil do Teplic fandit?

"Fandit jsem do Teplic jezdil, ovšem Slávii, takže když ta hrála v Teplicích, nesměl jsem u toho chybět. Tenkrát se hrál fotbal ještě na starém hřišti u droždárny. Často jsem však z Teplic odjížděl takový smutný, neboť Teplictí obvykle fotbal hrát uměli."

Pomohla vám léčebná kúra v Teplicích?

"Často jsem slyšel od pacientů, kteří do Teplic jezdí pravidelně, že

zdejší voda i léčba moc pomáhají. Tak jsem si to přijel vyzkoušet a teď i já mohu vaše lázně všem potřebným doporučovat."

Co byste vzkázal našim čtenářům?

"Při svém pobytu jsem zjistil, že dnes jsou Teplice oproti poválečné době už velmi zvelebené, a to nejen ve městě, ale také co se týče mého oblíbeného fotbalu. Váš stadion - to je hotová nádhera! Kdyby takový měla moje zamilovaná Slávie, tak by se měla čím chlubit. Zdejšími lidem pak vzkazuji, aby měli Teplice rádi, poněvadž se jedná o město, které lidem hodně pomáhá navracet zdraví. Sám jsem se totiž přesvědčil o tom, že teplická voda společně se všemi procedurami, je hotový balzám!"

PAVEL KOVÁŘ

Ústecké proměny

OBCE NA OKRAJI ÚSTÍ NAD LABEM: SEBUZÍN

Malebná kotlina, kterou protéká Tlučeňský potok, z jedné strany ukončená tokem Labe a z ostatních obklopená věncem vysokých kopců, svou příhodnou polohou chráněnou před ostrými větry odedávna lákala k budování sídel. Pod Krkavčí skálou byly nalezeny vůbec nejstarší stopy po lidské činnosti na Ústecku. Jedná se o pozůstatky sídel a pazourkové nožičky i škrabadla z období pozdního paleolitu, tedy z doby asi 15 tisíc let před naším letopočtem. V historické době se potom nejstarší písemná zmínka o obci nachází v listině z roku 1251. Z roku 1279 je pak též doložen i název obce Sebusin, jehož původ je od slovanského osobního jména Chcebud, třebaže v některých listinách se uvádí též pojmenování Chebusin.

Ve 13. století drželi ves příslušníci nižší šlechty - Ota a Jan ze Sebusína. Vladykové ze Sebusína, kteří měli ve znaku tři podkovy, drželi ves až do roku 1580, kdy Sebusín připadl městu Litoměřicím. Nejvýznamnější příslušník tohoto rodu byl Kryštof Želinský ze Sebusína. Jeho schopnosti a znalost cizích jazyků způsobily, že pomocí Vratislava Pernštejna získal roku 1586 místo zemského místopisaře a v roce 1590 se stal českým místokanclérem. Kryštof Želinský politicky zcela ovládl českou kancelář, jejíž působnost bychom mohli přirovnat k dnešnímu ministerstvu vnitra a financí dohromady. Během třicetileté války byl Sebusín téměř celý vypleněn a vypálen. V roce 1626 připadla část obce Heř-

Starý mlýn v Sebusíně zachytil fotoaparát ještě na konci 19. století.

manu Černinu z Chudenic, druhá část o něco později pak spolu s osadou Kolibov k lovosickému panství. V roce 1787 měl Sebusín 73 domů, avšak při velkém požáru 18. srpna 1827 většina domů lehla popelem. Epidemie cholery roku 1855 si zase vyžádala mnoho obětí na životech. Tradičním způsobem obživy sebusinských obyvatel se stalo od pradávna ovocnářství. Rané třešně, meruňky, hrušky, jablka a broskve se odsud vyvážely loděmi až do Německa. Po zavedení železnice sebusinské ovoce přicházelo na trh vedle Ústí nad Labem a Litoměřic rovněž v lázeňských Teplicích a dokonce i v Karlových Varech.

Roku 1948 postavily tehdejší Staliny závody v Záluží na konci údo-

lí Ritina rekreační středisko. V roce 1950 se v tomto středisku uskutečnil první krajský budovatelský tábor na severu Čech. Ve dvou bécích se ho tehdy zúčastnilo na dva tisíce pionýrů. V letech 1951 až 1954 se zde též konaly velké mezinárodní pionýrské tábory s účastí korejských, řeckých, španělských a francouzských dětí. Roku 1951 byla zřízena v objektu střediska stanice mladých přírodovědců, která tady působila do roku 1954, kdy došlo k jejímu přemístění do Krásného Března. Dnes už se příliš nechce věřit, že až do 12. června 1960 patřil Sebusín do litoměřického okresu. V současnosti spadá pod Ústí nad Labem.

PAVEL KOVÁŘ

Pohled na Sebusín směrem od Zálezle byl pořízen kolem roku 1900.

Únorové pranostiky

- Únor - úmor, kdyby mohl, umoil by tele v krávi a hříbě v kobyle.
- Je-li v únoru teplo, šetř sena, neboť jaro přijde pozdě.
- V únoru když skřivan zpívá, velká zima potom bývá.
- Je-li únor mírný ve své moci, připlíli s mrazem března hlavně v noci.
- Teplý únor - studená jaro.
- Teplý únor - teplé léto.
- Mnoho mlh v únoru přivodí mokré léto.
- Je-li v únoru zima a sucho, bývá pak horký srpen.
- Přináš-li nový měsíc deště, bude přšet celý měsíc ještě.
- Svatý Valentínek (14. 2.) - jara tatínek.
- O svatě Juliáně (16. 2.) schovej sáně.
- Noc před svatým Petrem (22. 2.) zvěstuje, jaké asi bude počasí po 40 dnů.
- Svatý Matěj (24. 2.) láme led, není-li ho, zmrzne hned.
- Na svatého Matěje rampouchy - bude úrodný rok na mouchy.
- Je-li na sv. Romana (28. 2.) jasno, bude hojná úroda.

PAVEL KOVÁŘ

SD Severočeské doly a.s.
www.sdas.cz

Starší díly Proměn (od r. 2003) najdete na:
www.teplickeinzeraty.cz

SCVK
ZÁKAZNICKÉ TELEFONICKÉ CENTRUM
840 111 111
www.scvk.cz